

POLİSLERDE TÜKENMİŞLİK: BAZI DEMOGRAFİK DEĐİŐKENLER AÇISINDAN K.MARAŐ EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ'NDE BİR ARAŐTIRMA*

Burnout in Police Unit: Research in Kahramanmaraő Police Department on Certain Demographic Variables

Yrd. Doç. Dr. Abdullah SOYSAL

Kilis 7 Aralık Üniversitesi, İİBF, İőletme Bölümü

ÖZET

Günümüz iş ortamında çalıőan bireylerde alıőma Őartlarından doğan fiziksel ve duygusal çöküő olarak kendini gösteren tükenmişlik, özellikle insan iliőkilerinin yoğun olarak yaőandığı çalıőma alanlarında etkisini daha fazla gösterebilmektedir. Bu alıőmada, K.Maraő ilinde yoğun iş temposu içerisinde görev yapan emniyet personelinin tükenmişlik düzeyini bazı demografik deėiőkenler (yaő, cinsiyet, medeni durum, rütbe, çalıőma süresi, öğrenim durumu, çalıőma sistemi, alınan takdir ve taltif ve mesleğin ekonomik getirisi) açısından belirleme amacı güdülmüőtür.

Araőtırmada, anket yöntemi esas alınmıő ve tükenmişlik düzeyini belirlemek için Maslach ve Jackson (1981) tarafından geliőtirilen "Maslach Tükenmişlik Ölçeği" ve demografik bilgiler için de "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıőtır. Anket sonuçlarının değerlendirilmesinde SPSS paket programı kullanılmıőtır. Araőtırma sonucunda, araőtırma kapsamındaki polislerin bağımsız deėiőken olan demografik deėiőkenlere göre tükenmişlik düzeyleri istatistiksel olarak analiz edildiğinde; yaő, medeni durum, meslekte çalıőma süresi, öğrenim durumu, çalıőma sistemi, takdir ve taltif alma ve mesleğin ekonomik tatminkârlığı deėiőkenlerinin anlamlı farklılığa sahip oldukları belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Polis, Tükenmişlik, Duygusal Tükenme, Duyarsızlaşma, Kişisel Başarı Duygusunda Azalma

ABSTRACT

The exhaustion, which presents itself as physical and emotional decadence, emerged from working conditions in individuals working in today's business environment, shows its effect especially in work areas where intensive interactions with people are faced. In this study, exhaustion level of police unit working in Kahramanmaraő district, with an overwhelming duties, has been tried to determine in terms of certain demographic variables (age, gender, marital status, service rank, employment period, education status, work system, received appreciation and rewards and economic yield of the career).

In the research, questionnaire method had been utilized and "Maslach Exhaustion Measure" has been used to determine exhaustion level developed by Maslach and Jackson (1981), and "Personal Information Form" has been used for the demographic information. SPSS program had been used in evaluation of the survey results. In the research results,

when the exhaustion levels of police units in the research's scope has been analyzed statistically according to demographic variables, which are independent variables; it had been determined that following variables has a significant importance: age, marital status, employment period, education status, work system, receiving appreciation and rewards, and economic satisfaction of the profession.

Keywords: *Police, Exhaustion, Emotional Exhaustion, Desensitization, Reduction in Personal Success Feelings*

*Bu makale, VII. Kamu Yönetimi Forumu'nda (Ekim-2009) sunulan bildirinin geliştirilmiş halidir.

1. GİRİŐ

İş, insan yaşamında önemli bir yere sahip olan, bireylere toplum içinde belli bir rol, yer ve ekonomik yarar sağlayan, bireyin uyanık kaldığı sürenin büyük bir kısmını dolduran bir uğraő olarak tanımlanabilir (Serinkan ve Barutçu, 2006: 241). Dolayısıyla işi sadece ekonomik yönüyle ele almak hatalı olacaktır. Çünkü insan için iş, sağladığı ekonomik olanaklar dışında, sahip olduğu potansiyeli dışarıya yansıtabilmek, toplumda yer ve rol sahibi olmak, saygınlık kazanmak (Soysal, 2008: 5), sosyo-psikolojik ihtiyaçlarını gidermek ve kişiliğinin gelişmesine ve mesleki sosyalleşmesine olanak sağlamak için gerekli olan temel toplumsal kurumların başında gelmektedir (Barutçu, 2003: 41). İnsanlar yaşamlarının büyük bir kısmını iş ve işle ilgili faaliyetleri düşünerek geçirmektedir (Sökmen, 2005: 3). Bu durum ister istemez çalışanın iş sürecinde ya da sonucunda oluőan olumsuz fiziksel ve psikolojik etkenlere maruz kalmasına yol açmaktadır. Özellikle kötü yönetim, ekonomik sıkıntılar, işyeri şartlarının olumsuz olması, çıkar çatışmaları, kişisel sorunlar, yapı ve sistemden kaynaklanan bozukluklar vb. gibi etkenler çalışanın iş yaşamında verimsiz olmasına, işe devamsızlığına ve çeşitli hastalıklarla karşı karşıya kalmasına neden olabilmektedir (Albrecht, 1988: 50). Bu bağlamda çalışanların gerek fizyolojik gerekse psikolojik ve sosyal yönden sağlığını olumsuz etkileyerek onları işten ayrılmaya kadar götüren strese bağlı en önemli sorunlardan biri de tükenmişliktir. Tükenmişlik, örgüt ve birey açısından ağır ve ciddi sonuçları beraberinde getireceği için önlenmesi gereken bir durum olarak kabul edilmektedir (Avőaroęlu vd.,2005: 116). Bu bağlamda meslek grupları içerisinde en fazla tükenmişlik sendromuna maruz kalan mesleklerin başında polislik gelmektedir. Özellikle düzensiz ve yoğun çalışma koşulları, görevden kaynaklanan maddi ve psikolojik riskler, hizmet verilen kesimlerin oldukça ağır sorunları vb. gibi etkenler polislik mesleğini yapan kişiler üzerinde telafisi oldukça zor olumsuzluklar (verimliliğin azalması, işe gitme isteğinin azalması, işte kendini yetersiz hissetme, sağlık sorunları, uygun olmayan kararlar, öfke vb.) bırakabilmektedir. Dolayısıyla toplumun can ve mal güvenliğini her türlü zor şart içerisinde özveri ile yerine getirmeye çalışan polislerin, yaşadıkları tükenmişlik durumlarının dikkatle ele alınması ve buna yönelik acil çözümlerin somut bir şekilde hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Bu alışmada, K.Maraş ilinde yoğun iş temposu içerisinde görev yapan emniyet personelinin tükenmişlik düzeyini belirleme ve bazı demografik değişkenler (cinsiyet, yaş, medeni durum, rütbe, çalışma süresi, öğrenim durumu, çalışma sistemi, takdir ve taltif ve mesleğin ekonomik getirisi) yönünden bir farklılık olup olmadığını saptama amacı güdülmüştür. Çalışmanın teorik kısmında tükenmişlik kavramı ve kapsamı, tükenmişliğin teorik erevesi ve polislik mesleği ve tükenmişlik konuları ele alınmıştır. Araştırma kısmında ise Kahramanmaraş Emniyet Müdürlüğü’nde görev yapan polislerin tükenmişlik düzeyini bazı demografik değişkenler (yaş, cinsiyet, medeni durum, rütbe, çalışma süresi, öğrenim durumu, çalışma sistemi, alınan takdir ve taltif ve mesleğin ekonomik getirisi) açısından bir farklılık olup olmadığı ortaya konmaya çalışılmıştır.

2. TKENMIŐLİK KAVRAMI VE KAPSAMI

Tükenmişlik kavramı ilk kez 1974 yılında H. Freudenberger tarafından kullanılmış ve insanların aşırı çalışmaları sonucu işlerinin gereklerini yerine getiremez bir duruma gelmeleri anlamını taşıyan “duygusal tükenme” durumu olarak nitelendirilmiştir (Köse ve Glova, 2006: 255). Freudenberger’in ücretsiz çalışanlar üzerinde yaptđđı çalışmada, tüm olumsuz koşullara ve toplum için çok gerekli hizmet vermelerine rağmen gereken yardım, ilgi ve takdiri gremeyenlerde tükenmişliğin görüldüğü ortaya çıkmıştır (Serinkan ve Barutçu, 2006: 244). Tükenmişlik ile ilgili günümüzde en yaygın kabul gören tanım, C. Maslach’a aittir. Maslach’a göre tükenmişlik, “işi gereği insanlarla yoğun bir ilişki içerisinde olanlarda görülen duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve düşük kişisel başarı hissi” şeklinde tanımlanmaktadır (Maslach ve Zimbardo, 1982: 3). Bu anlamda Maslach ve Jackson (1986) tükenmişliği, kişinin; (a) *duyarsızlaşma* (tükenmişliğin kişiler arası boyutunu temsil etmekte ve kişinin hizmet ettiği veya bakımını yaptđđı veya birlikte görev yaptđđı kişilere karşı negatif, katı, alaycı, duygusuz bir tavır geliştirmesi veya onlardan uzaklaşması hali), (b) *duygusal tükeniş* (tükenmişliğin bireysel boyutunu belirtmekte ve duygusal tükenme (iş düşünüldüğünde yorgunluk hissetme ve fiziksel tükenme (uykuda azalma, üşüme, baş ağrıları, sancı yaşaması) olarak kendini göstermekte ve (c) *azalan kişisel başarı duygusu* (kişinin yeterlilik ve başarıya ulaşma duygusunda azalma) olarak üç boyutlu bir psikolojik sendrom durumu olarak tanımlamışlardır (Komala ve Ganesh. 2007: 124; Tepeci ve Birdir, 2003: 960).

Maslach ve diğerlerine (1996) göre tükenme, mesleki streten farklıdır. Mesleki stresin tanımsal özelliğine bakıldđđında, mesleki talepler ile mevcut başa çıkma kaynakları arasında bir dengesizlik durumu söz konusudur. Bu anlamda Lloyd ve King (2004), tükenme kavramının daha çok işine karşı etkinlik ve başarma duygusu taşıyan personelin işine olan bağlılığında tükenme hissi yaşaması ile ilişkili olduğunu belirtmişlerdir (Lloyd ve King, 2004: 752). Dolayısıyla tükenme, genellikle kronik stresin bir sonucu olarak düşünülmektedir.

Tükenmişlik kavramı ile ilgili çeşitli tanımlamaları aşağdaki gibi sıralamak mümkündür. Berns (1984) tükenmişliği, kişinin işinin zgn anlamı ve amacından uzaklaşması ve hizmet götürdüğü insanlarla artık gerçekten

ilgilenemiyor olması durumu (Berns, 1984:132); Cotton (1990), stresle etkin şekilde başa çıkmadaki başarısızlığın sonucu (Kaçmaz, 2005: 29); Cherniss (1980) ise, kişinin aşırı stres ya da doyumсузуluđa yaptığı işten soğuma biçiminde gösterdiği bir tepki olarak tanımlamıştır (Avşaroğlu vd., 2005: 116). Yani tükenmişlik, kişinin işte devam eden stres halinin bir sonucu olarak sürekli olarak kazanmış negatif bir durumdur (Ahola vd., 2006: 11). Bu kapsamda tükenmişlik genellikle, bireyin ters giden bir şeyin olduğu fakat buna inanmayı reddettiği durumda gelişen bir olgudur. Yani bu, kişisel kaynakların sona dayandığı, günlük olaylar karşısında sürekli bir ümitsizlik ve olumsuz düşüncenin yer aldığı, yaşam enerjisinin tükenmiş şeklidir (Barutçu ve Serinkan, 2008: 545).

Fawzy ve diğerleri (1991) tükenmişliği dört evre ile tanımlama yoluna gitmişlerdir (Fawzy vd., 1991: 119). Birinci evre, *şevk ve coşku evresi* olup, bu evrede yüksek bir umutluluk, enerjide artma ve gerçekçi olmayan boyutlara varan mesleki beklentiler söz konusudur. Bu evrede kişi için mesleği her şeyin önündedir; uykusuzluğa, gergin çalışma ortamlarına, kendine ve yaşamın diğer yönlerine zamanını ve enerjisini ayıramayışına karşı üstün bir uyum sağlama çabası vardır (Kaçmaz, 2005: 30). İkinci evre, *durağanlaşma evresi* olup, bu evrede artık kişinin istek ve umutlarında bir azalma olur. Kişi, mesleğini uygularken karşılaştığı güçlüklerden, daha önce umursamadığı ya da yadsıdığı bazı noktalardan giderek rahatsız olmaya başlamıştır. Bu evrede “işten başka bir şey yapmıyor olmak” sorgulanmaktadır. Çünkü yapılan iş, kuramsal ve pratik tüm yönleri ile kişinin varoluşunu tamamen dolduramamıştır (Oruç, 2007: 24). nc evre ise *engellenme evresidir*. Bu evrede başka insanlara yardım ve hizmet etmek için çalışmaya başlamış olan kişi, insanları, sistemi ve olumsuz çalışma koşullarını değiştirmenin ne kadar zor olduğunu anlar. Bu aşamada kişi yoğun bir engellenmişlik duygusu yaşar. Son evre ise *umursamazlık evresidir*. Bu evrede kişide, çok derin duygusal kopma ya da kısırlaşma, derin bir inançsızlık ve umutsuzluk gözlenir. Kişi mesleğini ekonomik ve sosyal güvence için sürdürmekte fakat ondan zevk almamaktadır. Böyle bir durumda iş yaşamı kişi için bir doyum ve kendini gerçekleştirme alanı olmaktan çok uzak, kişiye ancak sıkıntı ve mutsuzluk veren bir alan olacaktır.

Tükenmişliğe yaş, cinsiyet, medeni durum, ocuk sayısı, kişisel beklentiler ve arzular, kişilik özellikleri ve performans gibi değişkenlerin önemli oranda neden olduğu bildirilmiştir (Avşaroğlu vd., 2005: 117; Izgar, 2001). Özellikle iş yükünün ağır, günlük çalışma sresinin uzun olup çalışma koşullarının olumsuz olarak algılanması tükenmeyi etkilemektedir (Berns, 1984: 134). Özellikle vardiyalı çalışma, maaş, statü, işteki değişiklikler, için çok yönlülüğü ya da çeşitliliği, için fiziksel ya da zihinsel güçlüğü, fazla sorumluluk (Serinkan ve Barutçu, 2006: 244) ve olumlu geribildirim eksikliği (Komala ve Ganesh, 2007:124) gibi işle ilgili değişkenlerin de çalışanlarda tükenmişliğe neden olabilmektedir Bunun yanında demokratik ve katılımcı olmayan, hiyerarşik, merkeziyetçi ve bürokratik bir yönetim anlayışının olması, objektif ödüllendirme araçlarının eksikliği, güvensizlik (Fawzy vd., 1991: 119), rol belirsizliği ve atışması, zaman baskısı (Ahola vd., 2006: 12), yeteneklerini gösterememe, aşırı yasaklar, yöneticilerden destek alamama, rekabetin engellenmesi ve çalışanların terfi ve mesleki gelecek

konusunda belirsizlik yaşamaları da (Demir, 1999: 10) tükenmişlik duygusunu arttıran diğer unsurlar olarak ifade edilebilir.

Ampirik araştırmalar göstermektedir ki tükenme kişisel, örgütsel ve hizmet düzeylerini içeren çeşitli düzeylerde negatif çıktılarla sonuçlanabilir. Kişisel düzeyde tükenme, çeşitli negatif fiziksel ve akıl sağlığı problemleri ile sonuçlanabilir (Komala ve Ganesh, 2007: 125-126; Brewer ve Clippard, 2002). Yani tükenmişlik ile kişi; yorgunluk, bitkinlik, baş ağrıları, uyku bozuklukları, kilo kaybı gibi psikofizyolojik belirtiler; çabuk öfkelenme, kronik sinirlilik, hayal kırıklığı, huzursuzluk, sabırsızlık, değersizlik, boşluk ve anlamsızlık hissi gibi psikolojik belirtiler gösterebilecektir. Örgütsel düzeyde tükenme, örgütsel bağlılıkta ve iş tatmininde azalma ile sonuçlanabilir (Courage ve Williams, 1987; Barutçu ve Serinkan, 2008: 547). Böylece tükenme ile kişide, hata yapma, erteleme ya da sürüncemede bırakma, işe geç gelme, izinsiz olarak ya da hastalık nedeniyle işe gelmeme, işi bırakma eğilimi, hizmetin niteliğinde bozulma, kaza ve yaralanmalarda artış, meslektaşlara ve hizmet verilen kişilere, mesleğe vb. karşı bir alaycı tavır sergileme, kuruma ilginin azalması gibi davranışsal uyumsuzluklar kendini gösterecektir (Constable ve Russell, 1986: 24; Brewer ve Clippard, 2002).

Tükenmişlik sendromu yaşayan kişi içinde kronik duygusal stresle başa çıkma acizdir ve bu acizliğin ve başarısızlığın özünde düşük moral, azalmış performans, işe gelmeme, ve yüksek işgücü devir hızını kapsayan çok sayıda olumsuz durum vardır (Lloyd ve King, 2004: 753). Diğer taraftan kişi içinde ilerlemediğini, hatta gerilediğini düşünür, harcadığı çabanın bir işe yaramadığına inanır, gizilgcnn (potansiyel) yetersizliğini görüp yıldınlığa düşebilir (Torun, 1996: 45). Hizmet düzeyinde ise araştırmalar göstermektedir ki tükenme, müşterilere hizmetin veya dikkatin kalitesini düşürmektedir. Böylece müşteri kalitesiz hizmetten dolayı tatminsizlik yaşamakta ve bu ise rekabet edilen diğer işletmenin güçlenmesine katkı sağlamaktadır (Komala ve Ganesh, 2007: 126). Yapılan alışmalar tükenmenin iş kaybından, aile içi ilişki sorunlarına, psikosomatik hastalıklardan alkol-madde-sigara kullanımına ve hatta uykusuzluk, depresyon gibi ruhsal hastalıklara kadar uzanan çok çeşitli ciddi sonuçları olduğunu göstermektedir (Kaçmaz, 2005: 29).

3. TÜKENMİŞLİK: TEORİK ÇERÇEVE

Ülkemizde ve dünyada bu konuda yapılan araştırmalara bakıldığında, ilk deneysel çalışmalar yalnız direkt kişilikle ilgili olduğu yönündeyken, son yıllarda yapılan çalışmalar genelde organizasyonel faktörlerin neden olduğu tükenmişlik üzerine odaklanmaktadır Bu konuda diğer bir görüş de hem organizasyonel ve hem de kişisel problemlerin tükenmişliğe neden olduğu ve tükenmişliğin çok boyutlu kompleks bir fenomen olduğu yönündedir (Kaçmaz, 2005: 30). Tükenmişlik ile ilgili literatüre bakıldığında farklı meslek grupları için (doktorlar, hemşireler, banka çalışanları vb.) oldukça fazla sayıda çalışmaya rastlamak mümkün. Fakat polislerde tükenmişlik ve tükenmişlik düzeyini demografik değişkenlerle inceleyen çalışmaların oldukça az olduğu söylenbilir. Bizim bu çalışmamızdaki amaç

Özellikle bu bilgi açığını kapatmak ve bu konuda gelecek çalışmalara ışık tutmayı sağlamaktır.

Bu kapsamda literatürde tükenmişlik düzeyini demografik değişkenlerle ele alan çalışmalara bakıldığında; Srvegil ve Budak'ın (2006) Dokuz Eylül Üniversitesi İ.İ.B.Fakültesinde 185 akademik personel üzerinde tükenmişlik düzeyleri ile ilgili yapmış oldukları araştırmada; kadınların duygusal tükenme düzeyinin erkeklere nazaran daha yüksek olduğu, akademik unvan değişkeninin tükenmişliğin tüm boyutlarında farklılaştığı bulgularına rastlanmıştır (Srvegil ve Budak, 2006: 237).

Avşaroğlu vd.'nin (2005) Konya'da toplam 173 ğretmen üzerinde yapmış oldukları araştırmada, öğretmenlerin yaş değişkenine ve iş deneyimi değişkenine göre tükenmişlik düzeylerinde anlamlı düzeyde farklılaşma olduğu belirlenmiştir (Avşaroğlu vd., 2005:115).

Murat'ın (2003), 79 emniyet mensubunda tükenmişlik düzeyini belirleme amacıyla yapmış olduğu çalışmasında, polislerin tükenmişliğin duygusal ve kişisel başarı alt boyutlarında orta düzeyde, duyarsızlaşma alt boyutunda ise düşük düzeyde bir tükenmişlik yaşadıkları saptanmıştır. nvanlarına ve mesleği yapıyor olma nedenlerine göre emniyet görevlileri arasında duygusal ve kişisel başarı şeklindeki tükenmişlik puanları arasında anlamlı bir fark saptanmıştır. Üstlerinden takdir görme durumlarına göre emniyet görevlilerinin tükenmişlik puanları arasında duygusal tükenme ve duyarsızlaşma şeklindeki alt boyutlarda anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Emniyet görevlilerini en çok rahatsız eden durumların başında ise, ekonomik yetersizlik, üstlerinden memnuniyetsizlik ve siyasi müdahaleler gibi sorunların geldiği gözlenmiştir (Őanlı, 2006: 32).

Serinkan ve Barutçu'nun (2006) Denizli'de Organize Sanayi Bölgesindeki şirketlerde çalışan 80 yönetici üzerinde motivasyon ve tükenmişlik düzeylerine ilişkin yapmış oldukları araştırmada, çocuklu ve çocuksuz yöneticiler arasında tükenmişlik düzeylerinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Aynı araştırmada mesleğini isteyerek seçen ve istemeyerek seçen yöneticiler arasında tükenmişlik düzeyleri açısından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (Serinkan ve Barutçu, 2006: 250-251).

Őanlı'nın (2006) polisler üzerinde yaptığı araştırmada, cinsiyetlerine, medeni durumlarına göre tükenmişliğin farklı olmadığı ve yaşın artmasıyla tükenmenin azaldığđ bulgulanmıştır (Oruç, 2007: 69-71).

Torun'un (1996) 41 trafik polisini de içeren farklı meslekten toplam 210 kişi üzerinde tükenmişlik, aile yapısı ve sosyal destek ilişkisi konulu araştırmasında; tükenmişliğin aile yapısı ve sosyal destekle ilişkili olduğu belirlenmiştir. Diğer taraftan aynı araştırmada demografik değişkenlerden, yaş, çalışma süresi, gelir düzeyi, ocuk sayısı, cinsiyet, medeni durum ve unvan değişkenlerin tükenmişlik boyutlarından canlılık, katılık ve başkalarına ilgi ile ilişkili olduğu bulgulanmıştır (Oruç, 2007: 39).

Gaines ve Jermier'in (1983) polis merkezlerindeki 169 polisin tükenmişliğini stres ve çeşitli değişkenler açısından inceledikleri çalışmalarında, polislerin medeni durumlarının ve mesleki deneyim sürelerinin tükenmişlik

düzeylei üzerinde etkisi olmadığı, birimler arasına göre araştırma biriminde çalışanların tükenmişlik derecelerinin masa başı görevi bulunanlardan daha düşük olduğu saptanmıştır. Meslekte ilerleme ve ücret değişkenlerinin ise, tükenmişliği anlamlı yönde etkileyen en belirgin faktörler olduğu tespit edilmiştir. Yine Kop, Euwema ve Schaufeli'nin (1999) 358 Hollanda polisi üzerinde yapmış oldukları araştırmada, polislerin tükenmişliğin alt boyutları olan duygusal tükenmeyi düşük düzeyde, duyarsızlaşmayı orta düzeyde ve kişisel başarıyı ise yüksek düzeyde yaşadıkları saptanmıştır (Őanlı, 2006: 39).

4. POLİSLİK MESLEĞİ VE TÜKENMİŞLİK

Genel olarak toplumun ve dolayısıyla bireylerin her türlü suça karşı korunması, temel hakların kullanılabilceği bir ortamın sağlanması ve buna aykırı davrananların yakalanarak gereken yasal işleme tabi tutulması için gerekli tüm önlemlerin alınması anlamına gelen “güvenlik”, devletin topluma sunduğu önemli ve vazgeçilmez hizmetlerden olup, devletin otorite yetkisini kullanan güvenlik güçleri tarafından yerine getirilir (Aydın, 2002: 124). Bu anlamda güvenlik güçleri içerisinde yer alan polislik, kamu düzenini ve yurttaşların can ve malı ile temel hak ve özgürlüklerini koruyan ve meşru güç kullanma yetkisine sahip, silahlı bir güç olarak tanımlanabilir (Karatepe, 2004: 259). Polisin sorumluluğu; en geniş anlamda toplumun tamamından en dar kesim olan meskene kadar oldukça büyük bir alana yayılmış durumdadır. Bu kadar geniş bir alanda suç olayları ve tehlikelere karşı özverili görev yapan polislerin ister istemez fiziksel ve psikolojik darbelere maruz kalacağı söylenebilir.

Bu kapsamda tükenmişlik sendromu, başlangıçta gönüllü sağlık personeli arasında, hemşirelerde, öğretmenlerde ve sosyal hizmet alışanlarında ortaya çıkan yorgunluk, hayal kırıklığı ve işi bırakma gibi davranış biçimi olarak tanımlanan bir terim iken, daha sonra yapılan çalışmalarda sendromun birçok farklı işkolunda ortaya çıktığı saptanmıştır (Cordes ve Dougherty, 1993: 621). Yapılan alışmalar, tükenmişlik sendromunun günümüzde hemen hemen tüm sektörlerde ve meslek gruplarında yaşandığını, modern insanın işte daha çok tükendiğini ortaya koymaktadır (Tepeci ve Birdir, 2003: 959). Özellikle doktorlar, hemşireler, polisler, yöneticiler, diş hekimleri, otel çalışanları, banka çalışanları, psikologlar, trafik görevlileri, satış sorumluları ve akademisyenler bu meslek gruplarından bazılarıdır (Karahan vd., 2007: 31; Cemaloğlu ve Őahin, 2007: 467). Yine Amerikan Stres Enstitüsü'nün yaptığı araştırmadan elde edilen sonuçlara göre çeşitli özellikleri sebebiyle insanların hayat sürelerini kısaltma ihtimali olan ve günlük hayat problemleri ile etkili şekilde başa çıkmayı zorlaştıran mesleklerin başında; polislik, öğretmenlik ve hava trafik kontrol memurluğunun geldiği belirlenmiştir (Baltaş ve Baltaş, 1993).

Genel anlamda bireyin iş ortamında karşı karşıya geldiği kişilerle geçirdiği sürenin uzaması, aynı kişilerle sıklıkla etkileşimde bulunması, hizmet verdiği kişi sayısının artması, hizmet verdiği kişilerin ağır sorunları olması ve bu kişilerle kurduğu yüz yüze ilişki, tükenmişlik düzeyini arttırmaktadır (Cemaloğlu ve Őahin, 2007: 467). Bu bağlamda polislik, aktif silahlı görev, görevin riskleri ve

sorumlulukları, fazla çalışmadan kaynaklanan stres ve yorgunluk, ast-üst ilişkisinden kaynaklanan sorunlar, her tür suç olgusu ve suçlularla i ie olma gibi koşulların, birlikte ya da ayrı ayrı yarattığı olumsuzluklarla sürekli yüz yüze gelmek durumunda olan bir meslek grubudur (Cerrah ve Semiz, 2000; www.polislik.net, 2009). Dolayısıyla polislik mesleği de tükenmişliğe en yatkın meslek gruplarından biri olarak değerlendirilebilir.

5.POLİSLERDE TÜKENMİŞLİK: BAZI DEMOGRAFİK DEĐİŐKENLER AÇISINDAN K.MARAŐ EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ'NDE BİR ARAŐTIRMA

5.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, K.Maraő Emniyet Müdürlüğü'nde görev yapan emniyet personelinin tükenmişlik düzeyini belirleme ve bazı demografik değerışkenler (cinsiyet, yaş, eğitim, medeni durum, çalışma süresi, çalıştığı bölüm, aylık ortalama nöbet sayısı, rütbe, çocuk sayısı) yönünden bir farklılık olup olmadığını saptama amacıyla yapılmış tanımlayıcı bir araştırmadır.

5.2. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılığı

Araştırmanın evrenini K.Maraő Emniyet Müdürlüğü'nde görev yapan toplam 1200 polis oluşturmaktadır. Emniyet Müdürlüğü'nde çeşitli birimlerde görev yapan, farklı rütbedeki "polis"ler, araştırmanın veri ve bilgi sağlayan tarafını oluşturmaktadır. Araştırmada; gerek zaman ve gerekse finansal zorluklar nedeniyle ana kütleyi oluşturan 1200 polis memurundan 212'si tesadüfi olmayan kolayda örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Örnekleme olarak seçilen 212 polisin 20'sinin anket formları değerlendirilmez nitelikte olduğu için araştırma 192 polis üzerinden gerçekleştirilmiştir. Buna göre anketlerin geri dönüş oranı %90,6'dır. Araştırmanın sadece K.Maraő'ta görev yapan polisler üzerinde gerçekleştirilmiş olması çalışmanın en önemli kısıtını oluşturmaktadır. Bu durum elde edilen sonuçların genellemesini engellemektedir. Araştırmaya kaynaklık eden polislerin, anket sorularını doğru olarak algıladıkları ve doğru yanıtlar verdikleri varsayımı da araştırmanın bir diğer kısıtı olarak belirtilebilir.

5.3. Yöntem

Araştırmada, anket yöntemi esas alınmış ve örnekleme oluşturan katılımcıların bazı demografik değerışkenlere göre tükenmişlik düzeylerini ölçmek için Maslach ve Jackson (1981) tarafından geliştirilen "Maslach Tükenmişlik Ölçeği" ve demografik bilgiler için de "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan Tükenmişlik Envanterini Türkçe'ye Ergin (1992) evirmiştir. Anket üç boyuttan ve 22 maddeden oluşmaktadır. Buna göre, kişinin mesleği ya da işi tarafından tüketilmiş ve aşırı yüklenilmiş olma duygularını tanımlayan duygusal tükenme alt ölçeği 8 madde ile (1., 2., 3., 6., 8., 13., 16. ve 20. maddeler); kişinin hizmet verdiklerine karşı, bireylerin kendilerine özgü birer

varlık olduklarını dikkate almaksızın duygudan yoksun biçimde davranmalarını tanımlayan duyarsızlaşma alt ölçeği 6 madde ile (5., 10., 11., 15., 21. ve 22. maddeler) ve insanlarla çalışan bir kimsede yeterlilik ve başarıyla üstesinden gelme duygularını tanımlayan kişisel başarı ise 8 madde ile (4., 7., 9., 12., 14., 17., 18. ve 19. maddeler) ölçülmüştür (am, 1992; Avşaroğlu vd., 2005: 119-120). Duygusal Tükenme (DT), Duyarsızlaşma (D) ve Kişisel Başarı (KB) olmak üzere üç alt boyut içeren Maslach Tükenmişlik Ölçeği'nde puanlama sonucunda alt boyut puanları elde edilmektedir. DT, D ve KB alt boyut puanları, her madde için 1: hiçbir zaman, 5: her zaman olarak 5'li Likert tipi derecelemeğe göre değerlendirilerek elde edilmektedir.

Türkiye'deki geçerlik ve güvenilirlik alışmaları Ergin (1992) tarafından yapılan ölçeğin, üç boyuta ait Cronbach alfa güvenilirlik katsayıları; duygusal tükenme için .83, duyarsızlaşma için .65 ve kişisel başarı duygusunda azalma hissi için .72 olarak bulunmuştur. Yapılan bu araştırmada ise alt ölçeklerin güvenilirlik katsayıları sırasıyla; duygusal tükenme için .83, duyarsızlaşma için .61 ve kişisel başarı duygusunda zamlı hissi için .68 olarak hesaplanmıştır.

Anket 2 bölümden ve 34 sorudan oluşmaktadır. Birinci bölüm; ankete cevap veren katılımcıların demografik özelliklerini belirlemeye yönelik toplam 12 sorudan oluşmaktadır. İkinci bölüm, katılımcıların tükenmişlik düzeylerini bazı demografik yönlerden belirleme amacını taşıyan, Likert tipi toplam 22 sorudan oluşmaktadır. Anket verileri SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizinde t-testi, tek yönlü Varyans Analizi ve Scheffe F Testi kullanılmıştır. Sonuçların yorumlanmasında .05 anlamlılık düzeyi dikkate alınmıştır.

5.4. Araştırmanın Değişkenleri

Bağımlı Değişkenler: K.Maraş Emniyet Müdürlüğü'nde görev yapan polislerin tükenmişlik düzeyleri.

Bağımsız Değişkenler: Yaş, cinsiyet, medeni durum, rütbe, çalışma süresi, öğrenim durumu, çalışma sistemi, alınan takdir ve taltif ve mesleğin ekonomik getirisi.

5.5. Bulgular

5.5.1. Araştırmaya Katılan Polislerin Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamındaki polislerin demografik durumları ile ilgili yaş değişkenine bakıldığında; % 38'lik kısmı 31-35 yaş, % 25.5'lik kısmı 36-40 yaş, % 20,8'lik kısmı 26-30 yaş % 9.4'lük kısmı 20-25 yaş, % % 3.6'lık kısmı 41-45 yaş ve % 2.6'lık kısmı ise 46 ve üzeri yaş grubunda olduğu belirlenmiştir. Araştırma kapsamındaki polislerin % 80.2'sinin erkek ve % 19.8'inin ise kadınlardan oluştuğu belirlenmiştir. Polislerin medeni durumları ile ilgili bilgilere bakıldığında

ise, % 86.5'inin evli, % 12.5'inin bekar ve yalnızca % 1'inin ise boşanmış olduğu tespit edilmiştir. Araştırma kapsamındaki polislerin rütbe durumlarına bakıldığında % 76'sının polis memuru, % 12'sinin komiser yardımcısı/komiser, % 10'4'ünün emniyet amiri ve % 1,6'sının ise emniyet müdürü olduğu bulgulanmıştır. Analize dâhil edilen polislerin meslekteki çalışma sürelerine bakıldığında, % 35,4'ü 6-10 yıl, % 28.6'sı 11-15 yıl, %21.4'ü 1-5 yıl, % 12'si 16-20 yıl ve % 2.6'sı 21 yıl ve daha fazla bu meslekte görev yaptıklarını belirtmişlerdir.

Araştırma kapsamındaki polislerin öğrenim durumlarına bakıldığında ise; % 39.6'sı polis okulu+ 2 yıllık yüksekokul, % 18.2'si polis okulu, % 13.5'i polis myo+fakülte, % 8.9'u polis okulu+fakülte, % 5.2'si polis akademisi+fakülte ve yine % 5.2'si polis myo, % 3.6'sı ortaöğrenim ve son olarak % 1.6'sı ise polis okulu+orta kademe amirlik kursu şeklinde öğrenimlere sahip oldukları belirlenmiştir. Araştırma kapsamındaki polislerin, % 62'si 08.00-17.00, % 19.3'ü 12/24, % 7.8'i 3+1, % 5.7'si 12/36 ve % 5.2'si ise 12/12 şeklinde bir çalışma sistemleri olduğunu ifade etmişlerdir. Araştırma kapsamındaki polislerin, % 50.5'i 3, % 20.8'i 4-7 arası, % 3.6'sı 8-10 arası ve % 0.6'sı 11 ve daha fazla takdir belgesi aldıklarını belirtmişlerdir. Buna karşılık % 24.5'i ise hiç takdir belgesi almadığını beyan etmişlerdir. Araştırma kapsamındaki polislerin taltif alma durumlarına bakıldığında; % 40'6'sı 3 kez, % 13.5'i 4-7 arası, % 8.3'ü 8-10 arası, %7.3'ü 11 ve daha fazla taltif aldığını ifade etmişler buna karşılık % 30.2'si ise taltif almadıklarını belirtmişlerdir.

Araştırma kapsamındaki polislere “mesleğiniz ekonomik açıdan sizi ne kadar tatmin ediyor?” şeklinde bir soru yöneltilmiştir. Bu soruya polislerin % 42.2'si orta derecede, % 31.3'ü iyi derecede ve % 4.7'si ise çok iyi derecede tatmin ediyor cevaplarını vermişlerdir. Buna karşılık % 10.9'u tatmin etmiyor ve yine % 10.9'u ise az tatmin ediyor cevaplarını vermişlerdir. Araştırma kapsamındaki polislerin % 72.9'u çalıştıkları bölümün tercih ettikleri bir bölüm olduğunu, %27.1'i ise tercih etmedikleri bir bölüm olduğunu ifade etmişlerdir. Araştırma kapsamındaki evli ve boşanmış olan polislerle çocuk sayıları sorulmuştur. Polislerin % 41.7'si 3 ve daha fazla, %34.9'u 1-2, % 10.9'u ise hiç çocuk olmadığını belirtmişlerdir. Polislerin %12.5'i bekar olduğundan bu soruya cevap vermemişlerdir.

Aşağıda Tablo 1'de tükenmişlik ölçeğinin 3 alt ölçeğinden alınan puanların ortalama ve standart sapmaları sunulmuştur. Bu bulgular değerlendirildiğinde; örneklemin duygusal tükenme ve duyarsızlaşma düzeylerinin düşük, kişisel başarı düzeylerinin ise yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo. 1: Tükenmişlik Alt Ölçeklerinin Puanları

Alt Ölçekler	N	Ortalama (X)	Standart Sapma
Duygusal Tükenme	192	2,32	,71
Duyarsızlaşma	192	2,20	,52
KişiselBaşarı Duygusunda azalma	192	3,70	,49

5.5.2 Araştırmaya Katılan Polislerde Tükenmişlik Düzeyinin Bazı Demografik Değışkenler Açısından Araştırılmasına Yönelik Bulgular

Bazı demografik değişkenler açısından araştırma kapsamındaki polislerin tükenmişlik düzeyi ile ilgili bulgular aşağıda sunulmuştur. İlk olarak **yaş değişkenine** göre tükenmişlik alt boyutları düzeyi belirlenmeye çalışılmıştır. Yaş değişkeni 6 gruptan oluştuğu için analiz daha kolay yapılabilmesi açısından Recode komutu ile 3 gruba indirilmiştir.

Tablo. 2: Polislerin Yaş Değişkenine Göre Tükenmişlik Alt Boyutları Puanları Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

Alt lekler	Yaş	N	\bar{X}	Ss
Duyusal Tükenme	20-30	58	2,50	,74
	31-40	122	2,26	,70
	41 ve yuk	12	2,04	,48
Duyarsızlaşma	20-30	58	2,31	,52
	31-40	122	2,16	,52
	41 ve yuk	12	2,02	,32
Kişisel Başarı Duyusunda azalma	20-30	58	3,56	,51
	31-40	122	3,75	,48
	41 ve yuk	12	3,82	,34

Yukarıda Tablo 2'ye bakıldığında, en yüksek aritmetik ortalama duygusal tükenme (2,50) ve duyarsızlaşma (2,31) için 20-30 yaş grubuna, kişisel başarı duygusunda azalma ise (3,82) 41 ve yukarı yaş grubuna ait olduğu görülmektedir. En düşük aritmetik ortalama ise duygusal tükenme (2,04) ve duyarsızlaşma (2,02) için 41 ve yukarı yaş grubuna, kişisel başarı duygusunda azalma ise (3,56) 20-30 yaş grubuna ait olduğu söylenebilir.

Aritmetik ortalamalar arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiş ve sonuçlar Tablo 3'de sunulmuştur.

Tablo.3: Polislerin Yaş Değişkenine Göre Tükenmişlik Alt Boyutları Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Alt lekler	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Duyusal Tükenme	Gruplararası	3,1880	2	1,5940	3,217	,062 p>0.05
	Grupiçi	93,6294	189	,4954		
	Toplam	96,8174	191			
Duyarsızlaşma	Gruplararası	1,2959	2	,6480	2,415	,092 p>0.05
	Grupiçi	50,6948	189	,2683		
	Toplam	51,9907	191			
Kişisel Başarı Duyusunda azalma	Gruplararası	1,6196	2	,8098	3,460	,033 p<.05
	Grupiçi	44,2316	189	,2340		
	Toplam	45,8512	191			

Analiz sonuçları polislerin duygusal tükenme ($F(2-189)=3,217, p<.05$) ve duyarsızlaşma ($F(2-189)=2,415, p>0.05$) düzeylerinin yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılığa neden olmadığını göstermektedir. Kırılmaz vd'nin (2003) ve

zbek ve Girgin'in (1993) yaptıkları çalışma bu bulguları destekler niteliktedir. Fakat Avőarođlu vd.'nin (2005) yaptıkları çalışmada, öğretmenlerin yaş gruplarına göre duygusal tükenme ve duyarsızlaşma puanlarında anlamlı düzeyde farklılaşmanın olduğu görülmüştür. Diğer taraftan polislerin kişisel başarı duygusunda azalma ($F(2-189)=3,460, p<.05$) düzeyleri yaş değişkenine göre anlamlı bir Şekilde farklılaşmaktadır. Dolunay'in (2000) alışması da bu bulguyu destekler niteliktedir. Dolunay'in çalışmasına göre yaş arttıka duygusal tükenme ve duyarsızlaşma azalmakta buna karşın kişisel başarı duygusu artmaktadır. Kişisel başarı duygusunda azalma alt boyutunda yaşlar arasındaki farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına bakıldığında, 20-30 yaş grubundaki polislerin 31 ve daha yukarı yaş grubundaki polislere göre kişisel başarı duygusunda azalma düzeyleri daha yüksektir. Bu bulgu, Girgin'in (1995) okul ğretmenlerinde, Ergin'in (1992) sağlık personelinde yaptđđ araştırma sonuçları ile uyumludur. Suran ve Sheridan'in (1984) tükenmişlik yaklaşımına göre, 20'li yaşların başlarında bireyler, yaptđđ işte ne kadar iyiyim sorusuyla kendini, eř düzeydeki profesyonellerle karşılaştırmak ya da birkaç yıl sonraki pozisyonda görmeye çalışmaktadır. Bu tür karşılaştırma sonucu olumsuzsa, birey kişisel yersizlik ve mesleki aşağlık duygusu ile baş başa kalmaktadır (Őanlı, 2006: 78). Bu yaklaşım da dikkate alındığında polislerin mesleklerinin ilk yıllarında yüksek beklenti içerisinde olması, uyum problemleri yaşamaları, işle ilgili sorunlarla başa çıkmak için bazı özellikleri henüz kazanmamış olmaları, bireysel başarı sağlayacak ortamların oldukça az olması veya mesleğe bağlanmanın henüz olgunlaşmaması gibi nedenlerden dolayı tükenmişlik yaşayabilmektedirler.

Araştırma kapsamındaki polislerin *cinsiyet değişkenine* göre tükenmişlik alt boyutları puanlarının anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılařmadđđını belirlemek amacıyla t testi yapđlmıř, istatistiksel sonuçlar aşağda Tablo 4'de sunulmuştur.

Tablo.4: Polislerin Cinsiyet Değişkenine Göre Tükenmişlik Alt Boyutları Puanları Aritmetik Ortalama Standart Sapma ve t Testi Sonuçları

Alt lekler	Yaş	N	\bar{X}	Ss	t değeri	P
Duygusal Tükenme	Kadın	38	2,50	,634	1,81	,073 p>0.05
	Erkek	154	2,28	,725		
Duyarsızlaşma	Kadın	38	2,32	,478	1,63	,104 p>0.05
	Erkek	154	2,17	,529		
Kişisel Başarı Duygusunda Azalma	Kadın	38	3,59	,543	-1,63	,105 p>0.05
	Erkek	154	3,73	,474		

Yukarıda Tablo 4'e bakıldığında, puan ortalamaları açısından tükenmişlik alt boyutlarından duygusal tükenme ve duyarsızlaşma alt boyutlarında kadın polislerin puan ortalamaları (2,50 ve 2,32), erkek polislerden (2,28 ve 2,17) yüksek bulunurken, kişisel başarı duygusunda azalma alt boyutunda erkek polislerin puan ortalamaları (3,73) kadın polislerden (3,59) yüksek bulunmuştur. Bu puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık olup olmadđđı t testi ile sđnanmıřtır. Yapılan istatistiksel analizler sonucunda, erkek polislerle kadın polislerin cinsiyet

değişkenine göre tükenmişlik alt boyutları arasında anlamlı düzeyde farklılaşma saptanmamıştır. Kırılmaz vd.'nin (2003), Dolunay (2002) ve okluk'un (1999) yapmış oldukları çalışmaların sonuçları da bu bulguları destekler niteliktedir. Fakat Budak ve Srvegil'in (2005) akademik personel üzerinde yaptıkları çalışmada, cinsiyet değişkenine göre duygusal tükenmenin farklılaştığı, kadınların erkeklere göre duygusal tükenme düzeyinin yüksek olduğu bulunmuştur (Budak ve Srvegil, 2005: 101). Avşaroğlu vd.'nin (2005) ğretmenler zerin yapmış oldukları araştırma da, kadın öğretmenlerin kişisel başarı algılamalarından kaynaklanan tükenmişlik düzeyi, erkek öğretmenlere oranla daha yüksek bulunmuştur. Yine Ergin (1992) ve Pines'de (1997) yaptıkları çalışmada benzer sonuçlar elde etmişlerdir.

Araştırma kapsamındaki polislerin *medeni durum* değişkenine göre tükenmişlik alt boyutları düzeyini belirlemek amacıyla yapılmış istatistiksel analiz sonuçları aşağıdaki Tablo 5'de sunulmuştur.

Tablo.5: Polislerin Medeni Durum Değişkenine Göre Tükenmişlik Alt Boyutları Puanları Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma ve t Testi Sonuçları

Alt lekler	Yaş	N	\bar{X}	Ss	t değeri	P
Duygusal Tükenme	Evli	168	2,31	,719	21,64	,000 p<.05
	Bekar	24	2,43	,657		
Duyarsızlaşma	Evli	168	2,18	,527	25,57	,000 p<.05
	Bekar	24	2,37	,464		
Kişisel Başarı Duygusunda Azalma	Evli	168	3,73	,468	56,98	,000 p<.05
	Bekar	24	3,53	,607		

Tablo 5 incelendiğinde, bekarların tükenmişliğin alt boyutlarından duygusal tükenme (2,43) ve duyarsızlaşmada (2,37) evlilere göre daha fazla yüksek puan ortalamalarına sahip oldukları görülmektedir. Kişisel başarı duygusunda azalmanda ise evlilerin (3,73) bekrlara göre (3,53) daha yüksek bir puan ortalamasına sahip oldukları belirlenmiştir. Bu puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık olup olmadığına yönelik yapılan t testi sonuçları incelendiğinde; duygusal tükenme ($t(192)=21,64$, $p<.05$) ve duyarsızlaşma ($t(192)=25,57$, $p<.05$) alt boyutlarından alınan puanların bekar olan polislerde yüksek olduğu söylenebilir. Yani bekar olan polislerin evli olan polisler göre daha fazla tükenmişlik yaşadıkları ifade edilebilir. Kişisel başarı duygusunda azalma ($t(192)=56,98$, $p<.05$) alt boyutundan alınan puanın ise evli olan polislerde daha yüksek olduğu bulgulanmıştır. Buna göre bekarların evlilere göre kişisel başarı duygularında azalma düzeyinin daha yüksek olduğu söylenebilir. Kırılmaz vd.'nin (2003) 43 ilköğretim ğretmeni üzerinde, Aslan vd.'nin (1997) bir grup sağlık çalışanında yaptıkları çalışmalar bu çalışmayı destekler niteliktedir. Fakat Sünter vd.'nin (2006) sağlık ocaklarında çalışan pratisyen hekimler üzerinde yaptıkları araştırmada ise evli ve bekarlar arasında tükenmişlik alt ölçek puanları açısından bir fark olmadığı bulgusu elde edilmiştir.

Araştırma kapsamındaki polislerin **rütbe** değişkenine göre tükenmişlik alt boyutları düzeyini belirlemeye yönelik yapılan istatistiksel analiz sonuçları aşağıdaki Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo.6: Polislerin Rütbelerine Göre Tükenmişlik Alt Boyutları Puanları Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

Alt Ölçekler	Rütbe	N	\bar{X}	Ss
Duyusal Tükenme	Polis Memuru	146	2,32	,714
	Komiser Yrd/Komiser/Başkomis	23	2,42	,697
	Emniyet Amiri	20	2,19	,773
	Emniyet Müdürü	3	2,20	,072
Duyarsızlaşma	Polis Memuru	146	2,22	,542
	Komiser Yrd/Komiser/Başkomis	23	2,17	,488
	Emniyet Amiri	20	2,11	,426
	Emniyet Müdürü	3	2,05	,384
Kişisel Başarı Duygusunda Azalma	Polis Memuru	146	3,68	,512
	Komiser Yrd/Komiser/Başkomis	23	3,79	,459
	Emniyet Amiri	20	3,71	,364
	Emniyet Müdürü	3	3,83	,401

Yukarıda Tablo 6 incelendiğinde, en yüksek aritmetik ortalama duygusal tükenme alt boyutunda komiser yrd./komiser ve baş komiser (2,42), duyarsızlaşmada polis memuru (2,22) ve kişisel başarı duygusunda azalmada ise emniyet müdürüne (3,83) ait olduğu görülmektedir. En düşük ortalamalar ise duygusal tükenmede emniyet amiri (2,19), duyarsızlaşmada emniyet müdürü (2,05) ve kişisel başarı duygusunda azalmada ise polis memuruna (3,68) ait olduğu söylenebilir. Aritmetik ortalamalar arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı ise tek yönlü varyans analizi ile incelenmiş ve sonuçlar Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo.7: Polislerin Rütbe Değişkenine Göre Tükenmişlik Alt Boyutları Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Alt Ölçekler	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Duyusal Tükenme	Gruplararası	,6369	3	,2123	,4150	,742
	Grupiçi	96,1805	188	,5116		
	Toplam	96,8174	191			
Duyarsızlaşma	Gruplararası	,2770	3	,0923	,3357	,799
	Grupiçi	51,7137	188	,2751		
	Toplam	51,9907	191			
Kişisel Başarı	Gruplararası	,3148	3	,1049	,4332	,729
	Grupiçi	45,5365	188	,2422		
	Toplam	45,8512	191			

Analiz sonuçları polislerin duygusal tükenme ($F(3-188)=,4150$, $p>0.05$), duyarsızlaşma ($F(3-188)=,3357$, $p>0.05$) ve kişisel başarı duygusunda azalma ($F(3-$

188)=,4332, $p>0.05$) düzeylerinin rütbe değişkenine göre anlamlı bir farklılığa neden olmadığını göstermektedir.

Araştırma kapsamındaki polislerin *meslekte çalışma süreleri* değişkenine göre tükenmişlik alt boyutları düzeyini belirlemek amacıyla yapılan istatistiksel analiz sonuçları aşağıdaki Tablo 8’de sunulmuştur. 5 seçenekten oluşan meslekte çalışma süreleri değişkeni daha kolay analiz yapabilmek amacıyla Recode komutu ile 3 seçeneğe indirgenmiştir.

Tablo.8: Polislerin Meslekte alışma Süreleri Değişkenine Göre Tükenmişlik Alt Boyutları Puanları Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

Alt lekler	Süre (yıl)	N	\bar{X}	Ss
Duygusal Tükenme	1-10	109	2,36	,722
	11-20	78	2,28	,707
	21ve yuka	5	2,20	,628
Duyarsızlaşma	1-10	109	2,25	,563
	11-20	78	2,13	,464
	21ve yuka	5	2,03	,320
Kişisel Başarı Duygusunda Azalma	1-10	109	3,62	,479
	11-20	78	3,80	,498
	21ve yuka	5	3,80	,337

Yukarıdaki Tablo 8’e bakıldığında, en yüksek aritmetik ortalama duygusal tükenme (2,36) ve duyarsızlaşma (2,25) için 1-10 yıl arası görev yapan polis grubuna ve kişisel başarı duygusunda azalma (3,80) için ise 11-20 ve 21 yıl ve daha fazla görev yapan polis grubuna ait olduğu görülmektedir. En az aritmetik ortalama ise duygusal tükenme (2,20) ve duyarsızlaşma (2,03) için 21 yıl ve daha fazla görev yapan polis grubuna, kişisel başarı duygusunda azalma (3,62) için ise 1-10 yıl görev yapan polis grubuna ait olduğu söylenebilir. Aritmetik ortalamalar arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı ise tek yönlü varyans analizi ile incelenmiş ve sonuçlar Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo.9: Polislerin Meslekte alışma Süreleri Değişkenine Göre Tükenmişlik Alt Boyutları Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Alt lekler	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Duygusal Tükenme	Gruplararası	,3760	2	,1880	,3684	,692 $p>0.05$
	Grupiçi	96,4414	189	,5103		
	Toplam	96,8174	191			
Duyarsızlaşma	Gruplararası	,7456	2	,3728	1,3749	,255 $p>0.05$
	Grupiçi	51,2452	189	,2711		
	Toplam	51,9907	191			
Kişisel Başarı Duygusunda	Gruplararası	1,4123	2	,7062	3,0033	,042
	Grupiçi	44,4389	189	,2351		

Azalma	Toplam	45,8512	191			p<.05
--------	--------	---------	-----	--	--	-------

Analiz sonuçları, polislerin duygusal tükenme ($F(2-189)=,3684$, $p>0.05$) ve duyarsızlaşma ($F(2-189)=1,3749$, $p>0.05$) düzeylerinin meslekte çalışma süreleri değişkenine göre anlamlı bir farklılığa neden olmadığını göstermektedir. Bu bulgu, zbek vd.'nin (1993) yaptıkları çalışma ile uyumludur. Kişisel başarı duygusunda azalma ($F(2-189)=3,0033$, $p<.05$) düzeyinde ise anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Kişisel başarı duygusunda azalma alt boyutunda meslekte çalışma süreleri arasındaki farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına bakıldığında, mesleğinde 1-10 yıl görev yapan polislerin mesleğinde 11 yıldan daha fazla görev yapan polislere göre kişisel başarı duygusunda azalma düzeyinin daha fazla olduğu söylenebilir. Bu bulgu, Ergin'in (1992) alışması ile de uyumludur. Bu kapsamda tükenmişliğin özellikle işine büyük bir heyecanla yeni başlayanlarda daha fazla grldği söylenebilir. Bunun nedeni olarak bu kişilerin ilk heyecanları ile çok fazla enerji tketererek erkenden tükenmeleri gösterilmektedir. Bu kişiler kısa zamanda büyük başarılar imza atacaklarına inanırlar. Zaman içinde bu gerçekleşmeyince heyecanları snmeye başlar (Őanlı, 2006: 83). Dolayısıyla büyük umutlarla mesleğe yeni başlayanlar, beklenti düzeyinde umutlarının karşılanmamış olmasından dolayı tükenmişlik hissini daha fazla yaşayabilmektedirler.

Araştırma kapsamındaki polislerin **ğrenim durumları** değişkenine göre tükenmişlik alt boyutları düzeylerini belirlemek amacıyla yapılan istatistiksel analiz sonuçları aşağıdaki Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo.10: Polislerin ğrenim Durumları Değişkenine Göre Tükenmişlik Alt Boyutları Puanları Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

Alt lekler	ğrenim Durumu	N	X	Ss
Duygusal Tükenme	Polis akademisi+fakülte	10	2,07	,349
	Polisokulu+fakülte	17	2,40	,953
	Pomem+fakülte	8	2,21	,949
	Polis myo+fakülte	26	2,72	,635
	Polis okulu	35	2,10	,645
	Polisokulu+ortakademe amirlik k.	3	1,87	,330
	Polis okulu+2 yıllık yüksekokul	76	2,34	,690
	Polis meslek yüksekokulu	10	2,02	,642
	Diğer (lise ve dengi)	7	2,60	,583
Duyarsızlaşma	Polis akademisi+fakülte	10	1,85	,277
	Polisokulu+fakülte	17	2,22	,609
	Pomem+fakülte	8	2,25	,417
	Polis myo+fakülte	26	2,35	,551
	Polis okulu	35	2,09	,505
	Polisokulu+ortakademe amirlik k.	3	2,05	,254
	Polis okulu+2 yıllık yüksekokul	76	2,19	,518
	Polis meslek yüksekokulu	10	2,33	,490
	Diğer (lise ve dengi)	7	2,47	,626
Kişisel Başarı Duygusunda Azalma	Polis akademisi+fakülte	10	3,92	,437
	Polisokulu+fakülte	17	3,86	,456
	Pomem+fakülte	8	3,82	,432
	Polis myo+fakülte	26	3,55	,469

	Polis okulu	35	3,67	,566
	Polisokulu+ortakademe amirlik k.	3	3,79	,314
	Polis okulu+2 yıllık yüksekokul	76	3,69	,493
	Polis meslek yüksekokulu	10	3,85	,398
	Diğer (lise ve dengi)	7	3,44	,374

Yukarıdaki Tablo 10'a bakıldığında, en yüksek aritmetik ortalama duygusal tükenme (2,72) için polis myo+fakülte mezunu polis grubuna, duyarsızlaşma (2,47) için diğer yani lise ve dengi bir okuldan mezun olan polis grubuna ve kişisel başarı duygusunda azalma (3,92) için ise polis akademisi+fakülte mezunu polis grubuna ait olduğu görülmektedir. En dşuk aritmetik ortalama duygusal tükenme (1,87) için polis okulu+orta kademe amirlik kursu mezunu olan polis grubuna, duyarsızlaşma (1,85) için polis akademisi+fakülte mezunu polis grubuna ve kişisel başarı duygusunda azalma (3,44) diğer seçeneğinde olan lise ve dengi okul muzunu polis grubuna ait olduğu belirtilebilir. Aritmetik ortalamalar arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı ise tek yönlü varyans analizi ile incelenmiş ve sonuçlar Tablo 11'de sunulmuştur.

Tablo. 11: Polislerin ğrenim Durumu Değişkenine Göre Tükenmişlik Alt Boyutları Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Alt lekler	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Duygusal Tükenme	Gruplararası	8,8759	8	1,1095	2,3088	,022 p<.05
	Grupiçi	87,9414	183	,4806		
	Toplam	96,8174	191			
Duyarsızlaşma	Gruplararası	3,0730	8	,3841	1,4370	,183 p>.05
	Grupiçi	48,9177	183	,2673		
	Toplam	51,9907	191			
Kişisel Başarı Duygusunda Azalma	Gruplararası	2,3636	8	,2954	1,2433	,276 p>.05
	Grupiçi	43,4876	183	,2376		
	Toplam	45,8512	191			

Analiz sonuçları, polislerin duyarsızlaşma ($F(8-183)=1,4370$, $p>0.05$) ve kişisel başarı duygusunda azalma ($F(8-183)=1,2433$, $p>0.05$) için tükenmişlik düzeylerinin öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılığa neden olmadığını göstermektedir. Sonuçlar duygusal tükenme ($F(8-183)=2,3088$, $p<.05$) düzeyinde ise anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir. Duygusal tükenme alt boyutunda öğrenim durumları arasındaki farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına bakıldığında, polis myo+fakülte mezunu olan polislerin (2,87) diğer okullardan mezun olan polislere göre duygusal tükenme düzeyinin daha yüksek olduğu söylenbilir.

Araştırma kapsamındaki polislerin *alışma sistemi* değişkenine göre tükenmişlik alt boyutları düzeylerini belirlemek amacıyla yapılan istatistiksel analiz sonuçları aşağdaki Tablo 12'de sunulmuştur.

Tablo.12: Polislerin alışma Sistemine Göre Tükenmişlik Alt Boyutları Puanları
Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

Alt lekler	alışma Sistemi	N	\bar{X}	Ss
Duygusal Tükenme	12/12	10	2,35	,822
	12/24	37	2,66	,703
	12/36	11	1,97	,693
	08.00-17.00 (ve benzeri gündüz)	119	2,22	,678
	Diğer (3+1)	15	2,51	,673
Duyarsızlaşma	12/12	10	2,18	,467
	12/24	37	2,38	,574
	12/36	11	2,03	,400
	08.00-17.00 (ve benzeri gündüz)	119	2,12	,483
	Diğer (3+1)	15	2,52	,603
Kişisel Başarı Duygusunda Azalma	12/12	10	3,70	,640
	12/24	37	3,57	,547
	12/36	11	4,00	,321
	08.00-17.00 (ve benzeri gündüz)	119	3,70	,475
	Diğer (3+1)	15	3,80	,362

Tablo 12 incelendiğinde, en yüksek aritmetik ortalama duygusal tükenme (2,66) için 12/24 çalışma sisteminde görev yapan polis grubuna, duyarsızlaşma (2,52) için diğer (3+1) alışma sisteminde görev yapan polis grubuna ve kişisel başarı duygusunda azalma için ise 12/36 çalışma sisteminde görev yapan polis grubuna ait olduğu görülmektedir. En düşük aritmetik ortalama puanı ise duygusal tükenme (1,97) ve duyarsızlaşma (2,03) için 12/36 çalışma sisteminde görev yapan polis grubuna, kişisel başarı duygusunda azalma (3,57) için ise 12/24 çalışma sisteminde görev yapan polis grubuna ait olduğu söylenebilir. Aritmetik ortalamalar arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı ise tek yönlü varyans analizi ile incelenmiş ve sonuçlar Tablo 13’de sunulmuştur.

Tablo. 13: Polislerin alışma Sistemi Değişkenine Göre Tükenmişlik Alt Boyutları Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Alt lekler	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Duygusal Tükenme	Gruplararası	7,4369	4	1,8592	3,8898	,004 p<.05
	Grupiçi	89,3805	187	,4780		
	Toplam	96,8174	191			
Duyarsızlaşma	Gruplararası	3,8409	4	,9602	3,7292	,006 p<.05
	Grupiçi	48,1498	187	,2575		

	Toplam	51,9907	191			
Kişisel Başarı Duygusunda Azalma	Gruplararası	1,7826	4	,4457	1,8911	,113 p>.05
	Grupiçi	44,0686	187	,2357		
	Toplam	45,8512	191			

Analiz sonuçları, polislerin kişisel başarı duygusunda azalma ($F(4-187)=1,8911$, $p>.05$) için tükenmişlik düzeylerinin çalışma sistemi değişkenine göre anlamlı bir farklılığa neden olmadığını göstermektedir. Sonuçlar duygusal tükenme ($F(4-187)= 3,8898$, $p<.05$) ve duyarsızlaşma ($F(4-187)= 3,7292$, $p<.05$) düzeyinde çalışma sistemi değişkenine göre ise anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir. Duygusal tükenme ve duyarsızlaşma alt boyutlarında çalışma sistemleri arasındaki farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına bakıldığında, duygusal tükenme alt boyutunda 12/24 çalışma sisteminde görev yapan polislerin ve duyarsızlaşma alt boyutunda ise diğer (3+1) alışma sisteminde görev yapan polislerin diğer çalışma sistemlerinde görev yapan polislere göre tükenmişlik düzeylerinin oldukça yüksek olduğu söylenebilir. Cımbaz'a (2000) göre, Danimarka polisinin çalışma şartları içerisinde sylenilecek en önemli unsur, personelin çalışma saatlerine gösterilen saygıdır. Polisin alışma süresi günlük sekiz saattir ve teşkilat yerine getireceği hizmetleri bu sekiz saatlik mesai üzerinden planlar, bunun aşılmasını gerektirecek özel durumlarda ise personelin fazla çalışmasının hakkı ücret ya da izin olarak verilir. Böylelikle polis özel yaşamına da zaman ayırabilmekte ve daha az yıpranmaktadır (Őanlı, 2006: 84). Araştırmada 12/24 alışma sistemine göre görev yapan polislerde tükenmişlik düzeyinin daha fazla olmasının nedeni, polislerin bir gündüz bir gece gelmelerinden dolayı günlük yaşamın düzensiz olması ve çalışma saatinin fazla olması gibi nedenlere bağlanabilir.

Araştırma kapsamındaki polislerin *takdir belgesi alma değişkenine* göre tükenmişlik alt boyutları düzeyi belirlenmeye çalışılmıştır (Tablo 14). Takdir belgesi alma değişkeni 5 gruptan oluştuğu için analizin daha kolay yapılabilmesi açısından Recode komutu ile 2 gruba indirilmiştir.

Tablo.14: Polislerin Takdir Belgesi Alma Değişkenine Göre Tükenmişlik Alt Boyutları Puanları Aritmetik Ortalama Standart Sapma ve t Testi Sonuçları

Alt lekler	Takdir Belgesi	N	\bar{X}	Ss	t değeri	P
Duygusal Tükenme	Hayır	47	2,56	,560	47,55	,000 p<.05
	Evet	145	2,24	,739		
Duyarsızlaşma	Hayır	47	2,29	,477	8,73	,000 p<.05
	Evet	145	2,17	,533		
Kişisel Başarı Duygusunda Azalma	Hayır	47	3,49	,532	8,75	,000 p<.05
	Evet	145	3,77	,456		

Tablo 14 incelendiğinde, takdir belgesi almayan polislerin tükenmişliğin alt boyutlarından duygusal tükenme (2,56) ve duyarsızlaşmada (2,29) takdir belgesi alan polislere göre daha fazla yüksek puan ortalamalarına sahip oldukları görülmektedir. Kişisel başarı duygusunda azalmada ise takdir belgesi alan

polislerin (3,77) almayan polisler göre (3,49) daha yüksek bir puan ortalamasına sahip oldukları belirlenmiştir. Bu puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık olup olmadığına yönelik yapılan t testi sonuçları incelendiğinde; duygusal tükenme (t (192)=47,55, p<.05) ve duyarsızlaşma (t (192)=8,73, p<.05) alt boyutlarından alınan puanların takdir belgesi almayan polislerde daha yüksek olduğu söylenbilir. Yani takdir belgesi almayan polislerin takdir belgesi alan polisler göre daha fazla tükenmişlik yaşadıkları ifade edilebilir. Kişisel başarı duygusunda azalma (t (192)=8,75, p<.05) alt boyutundan alınan puanın ise takdir belgesi alan polislerde daha yüksek olduğu bulgulanmıştır. Kırılmaz vd.'nin (2003) yaptıkları çalışma da bu bulguları destekle niteliktedir. Buna göre takdir belgesi almayan polislerde alanlara göre kişisel başarı duygusunda azalma düzeyi daha yüksektir.

Araştırma kapsamındaki polislerin *taltif alma değişkenine* göre tükenmişlik alt boyutları düzeyi belirlenmeye çalışılmıştır (Tablo 15). Taltif belgesi alma değişkeni 5 gruptan oluştuğu için analiz daha kolay yapılabilmesi açısından Recode komutu ile 2 gruba indirilmiştir.

Tablo.15: Polislerin Taltif Alma Değişkenine Göre Tükenmişlik Alt Boyutları Puanları Aritmetik Ortalama Standart Sapma ve t Testi Sonuçları

Alt lekler	Taltif Alma	N	\bar{X}	Ss	t değeri	P
Duygusal Tükenme	Hayır	58	2,42	,752	9,83	,000 p<.05
	Evet	134	2,28	,692		
Duyarsızlaşma	Hayır	58	2,29	,561	9,49	,000 p<.05
	Evet	134	2,16	,500		
Kişisel Başarı Duygusunda Azalma	Hayır	58	3,61	,484	44,19	,000 p<.05
	Evet	134	3,74	,488		

Tablo 15 incelendiğinde, taltif almayan polislerin tükenmişliğin alt boyutlarından duygusal tükenme (2,42) ve duyarsızlaşmada (2,29) taltif alan polisler göre daha fazla yüksek puan ortalamalarına sahip oldukları görülmektedir. Kişisel başarı duygusunda azalmada ise taltif alan polislerin (3,74) almayan polisler göre (3,61) daha yüksek bir puan ortalamasına sahip oldukları belirlenmiştir. Bu puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık olup olmadığına yönelik yapılan t testi sonuçları incelendiğinde; duygusal tükenme (t (192)=9,83, p<.05) ve duyarsızlaşma (t (192)=9,49, p<.05) alt boyutlarından alınan puanların taltif almayan polislerde daha yüksek olduğu söylenbilir. Yani taltif almayan polislerin taltif alan polisler göre daha fazla tükenmişlik yaşadıkları ifade edilebilir. Kişisel başarı duygusunda azalma (t (192)=44,19, p<.05) alt boyutundan alınan puanın ise taltif alan polislerde daha yüksek olduğu bulgulanmıştır. Buna göre taltif almayan polislerde taltif alan polisler göre kişisel başarı duygusunda azalma düzeyinin daha yüksek olduğu söylenbilir.

Yukarıdaki her iki araştırmanın (takdir ve taltif alma) sonucunda da takdir ve taltif almayan polislerin alanlara göre daha yüksek tükenmişlik yaşaması, kuramsal çalışmalarda da bu durumu doğrulamaktadır. Çünkü çalışanın algılamalarındaki eşitlik iş doyumunu arttırırken, eşitlik yani daha az ödüllendirme de gerginliğe ve tükenmişliğe yol açabilmektedir.

Araştırma kapsamındaki polislerin *mesleğin ekonomik açıdan tatminkârlığı değişkenine* göre tükenmişlik alt boyutları düzeyi belirlenmeye çalışılmıştır (Tablo 16). Mesleğin ekonomik açıdan tatminkârlığı değişkeni 5 gruptan oluştuğu için analizin daha kolay yapılabilmesi açısından Recode komutu ile 3 gruba indirilmiştir.

Tablo.16: Mesleğin Ekonomik Açıdan Tatminkârlığı Değişkenine Göre Tükenmişlik Alt Boyutları Puanları Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

Alt lekler	Ekonomik Tatminkârlık	N	\bar{X}	Ss
Duygusal Tükenme	Tatmin etmiyor	42	2,67	,583
	Orta düzeyde tatmin ediyor	81	2,39	,719
	Tatmin ediyor	69	2,02	,659
Duyarsızlaşma	Tatmin etmiyor	42	2,46	,537
	Orta düzeyde tatmin ediyor	81	2,18	,529
	Tatmin ediyor	69	2,06	,443
Kişisel Başarı Duygusunda Azalma	Tatmin etmiyor	42	3,59	,565
	Orta düzeyde tatmin ediyor	81	3,76	,436
	Tatmin ediyor	69	3,69	,495

Tablo 16 incelendiğinde en yüksek aritmetik ortalama duygusal tükenme (2,67) ve duyarsızlaşma (2,46) için mesleğin ekonomik getirisi tatmin etmiyor cevabını veren polis grubuna ve kişisel başarı duygusunda azalma için (3,76) ise orta düzeyde tatmin ediyor cevabını veren polis grubuna ait olduğu görülmektedir. En düşük aritmetik ortalama puanı ise duygusal tükenme (2,02) ve duyarsızlaşma (2,06) için tatmin ediyor cevabını veren polis grubuna, kişisel başarı duygusunda azalma (3,59) için ise tatmin etmiyor cevabını veren polis grubuna ait olduğu söylenebilir. Aritmetik ortalamalar arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı ise tek yönlü varyans analizi ile incelenmiş ve sonuçlar Tablo 17’de sunulmuştur.

Tablo. 17: Mesleğin Ekonomik Açıdan Tatminkârlığı Değişkenine Göre Tükenmişlik Alt Boyutları Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Alt lekler	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Duygusal Tükenme	Gruplararası	11,8430	2	5,9215	13,1706	,000 p<.05
	Grupiçi	84,9744	189	,4496		
	Toplam	96,8174	191			
Duyarsızlaşma	Gruplararası	4,2959	2	2,1480	8,5117	,000 p<.05
	Grupiçi	47,6948	189	,2524		
	Toplam	51,9907	191			
Kişisel Başarı Duygusunda Azalma	Gruplararası	,7960	2	,3980	1,6696	,191 p>.05
	Grupiçi	45,0552	189	,2384		
	Toplam	45,8512	191			

Analiz sonuçları, polislerin kişisel başarı duygusunda azalma ($F(2-189)=1,6696$, $p>.05$) için tükenmişlik düzeylerinin mesleğin ekonomik açıdan tatminkarlığı değişkenine göre anlamlı bir farklılığa neden olmadığını göstermektedir. Sonuçlar duygusal tükenme ($F(2-189)= 13,1706$, $p<.05$) ve duyarsızlaşma ($F(2-189)= 8,5117$, $p<.05$) düzeyinde mesleğin ekonomik açıdan tatminkarlığı değişkenine göre ise anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir. Duygusal tükenme ve duyarsızlaşma alt boyutlarında mesleğin ekonomik açıdan tatminkarlığı arasındaki farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına bakıldığında, duygusal tükenme alt boyutunda (2,67) ve duyarsızlaşma alt boyutunda (2,46) mesleğin ekonomik getirisi tatmin etmiyor cevabını veren polislerin, tatmin ediyor (2,02; 2,06) ve orta düzeyde tatmin ediyor (2,39; 2,18) cevabını veren polislere göre tükenmişlik düzeylerinin oldukça yüksek olduğu söylenebilir. Bu anlamda araştırmadan elde edilen bulgular çerçevesinde çalışanların ekonomik durumlarının düzeltilmemesi ve ekonomik durumlarının beklentilerini karşılamaması gibi nedenlerden dolayı tükenmişlik duygusunu daha fazla yaşamalarını sağlayabilmektedir.

6. SONUÇ VE DEğERLENDİRME

Araştırma sonucunda, araştırma kapsamındaki polislerin bağımsız değişken olan demografik değişkenlere (yaş, cinsiyet, medeni durum, rütbe, meslekte çalışma süresi, öğrenim durumu, çalışma sistemi, takdir ve taltif alma ve mesleğin ekonomik açıdan tatminkarlığı) göre tükenmişlik düzeyleri istatistiksel olarak analiz edildiğinde; yaş, medeni durum, meslekte çalışma süresi, öğrenim durumu, çalışma sistemi, takdir belgesi alma, taltif alma ve mesleğin ekonomik tatminkarlığı değişkenlerinin anlamlı farklılığa sahip oldukları belirlenmiştir.

Araştırma tükenmişlik alt boyutları açısından değerlendirildiğinde, duygusal tükenme düzeyine göre, medeni durum, öğrenim durumu, çalışma sistemi, takdir ve taltif alma ve mesleğin ekonomik tatminkarlığı değişkenleri arasında anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır. Bu bulgulara göre, bekrların evlilere, polis myo+fakülte mezunu olan polislerin diğer okullardan mezun olan polislere, 12/24 çalışma sisteminde görev yapan polislerin diğer çalışma sisteminde görev yapan polislere, takdir belgesi almayan polislerin takdir belgesi alan polislere, taltif almayan polislerin taltif alan polislere ve mesleğin ekonomik getirisi tatmin etmiyor diyen polislerin mesleğin ekonomik getirisi orta ve iyi düzeyde tatmin ediyor diyen polislere göre daha fazla duygusal tükenme yaşadıkları saptanmıştır.

Duyarsızlaşma alt lğine göre, medeni durum, çalışma sistemi, takdir ve taltif alma ve mesleğin ekonomik açıdan tatminkarlığı değişkenleri arasında anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır. Buna göre, bekarların evlilere, 3+1 sistemine göre çalışanların diğer çalışma sistemine göre görev yapan polislere, takdir belgesi almayan polislerin takdir belgesi alan polislere, taltif almayan polislerin taltif alan polislere ve mesleğin ekonomik getirisi tatmin etmiyor diyen polislerin mesleğin ekonomik getirisi orta ve iyi düzeyde tatmin ediyor diyen polislere göre daha fazla duyarsızlaşma yaşadıkları tespit edilmiştir.

Kişisel başarı duygusunda azalma alt leğine göre, yaş, medeni durum, meslekte çalışma süresi, takdir ve taltif alma değişkenleri arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgulara göre, 20-30 yaş grubunda olan polislerin 31 ve yukarı yaş grubunda olan polislere göre, bekar olan polislerin evli olan polislere göre, 1-10 yıl arasında görev yapan polislerin 11 yıl ve daha fazla görev yapan polislere göre, takdir ve taltif almayan polislerin takdir ve taltif alan polislere göre kişisel başarı duygularında azalma düzeyinin daha fazla olduğu saptanmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular dikkate alındığında polislerde tükenmişlik hissini azaltma konusunda ilgili taraflara řu öneriler sıralanabilir: (1) Polis olacak kişilerin seçiminde pozisyona en uygun yani görevi en iyi şekilde (psikolojik ve fiziksel) yapabilecek kişilerin tercih edilmesine dikkat edilmelidir. (2) Göreve yeni başlayan polislere hem özgüvenlerini arttırabilmeleri hem de ortama daha kolay uyum sağlamaları için gerek resmi gerekse gayri resmi destek ve teşviklerin arttırılması sağlanmalıdır. (3) Kurum amirleri personelinin her türlü başarı ve gayretini takdir etmekten çekinmemeli bu konuda her türlü sözel ve diğer davranış ve uygulamalar arttırılmalıdır. (4) Polislerin amirleri ile olan ilişkileri, objektif, güvene dayalı ve sağlıklı temeller üzerine inşa edilmelidir. Bu konuda amirlerin yapıcı ve olumlu yaklaşımları tükenmişlik düzeyini azaltmada önemli bir unsur olacaktır. (5) Polislerin alışma ortamları, görev yaptıkları birimin şartları dikkate alınarak iyileştirilmelidir. (6) Mesleğin ekonomik getirisi günün şartlarına bağlı olarak daha tatminkr hale getirilmelidir. (7) Ykseltirme kriterleri bireysel tatminden ve önyargılardan uzak, başarıyı hedefleyen, motivasyonu arttıran daha sağlıklı bir temel dikkate alınarak oluşturulmalı ve uygulanmalıdır. (8) Mesai saatleri polislerin özel hayatlarına müdahale etmeyecek şekilde düzenlenmeli, bu konuda daha ağdaş yaklaşımlar hayata geçirilmelidir. (9) Polislerin sosyal ve kültürel etkinliklere katılımları teşvik edilmeli, bu konuda kurum içi faaliyetler arttırılmalıdır. (10) Polislerin meslekle ilgili sorun, görüş ve önerilerini üstlerine daha doğru ve hızlı bir şekilde iletmelerini sağlayabilecek bir bilgi akış sistemi (internet bilgi ağı), hayata geçirilmelidir. (11) Polislerin gerek mesleki ve gerekse kişisel gelişimlerine katkı sağlaması düşünülen eğitimler, mesleğin değişen doğasına uyum sağlayacak şekilde ve evrensel boyutta ele alınmalıdır. (12) Polislerin görevlerini daha etkin yapabilmelerine olanak sağlayacak gerçekçi hedefler konulmalı ve bu hedefler polislerin de katılımıyla güncelleştirilmelidir.

KAYNAKÇA

- Ahola, K., T. Honkonen, E. Isometsa, R. Kalimo, E. Nykyri, S. Koskinen, A. Aroma ve J. Lönnqvist, (2006). "Burnout in the General Population", *Social Psychiatry Psychiatr Epidemiol*, 41, ss. 11-17
- Aslan, H., R.O. Aslan ve C. Kesepara, (1997). "Kocaeli'nde Bir Grup Sağlık alışanında İşe Bağlı Gerginlik, Tükenme ve İş Doyumu", *Toplum ve Hekim*, 12.
- Avşaroğlu, S., M.E. Deniz ve A. Kahraman, (2005). Teknik ğretmenlerde Yaşam Doyumu, İş Doyumu ve Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi", *S.. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14, ss.115-129

- Aydın, Ahmet, Hamdi, (2002). “zel Güvenlik TeŐkilatı: KuruluŐu, Görevleri, Yetkileri”, *Polis Bilimleri Dergisi*, 4(1-2), ss.123-136
- BaltaŐ, A. ve Z. BaltaŐ, (1993). *Stres ve Stresle BaŐa ıkma Yolları*, Remzi Kitabevi, İstanbul
- Barutçu, E., (2003), “İŞ ve İŐgören Uyumu Açısından KiŐilik zelliklerinin Değerlendirilmesi: Bir Uygulama”, 9. *Ulusal Ergonomi Kongresi*, 16-18 Ekim
- Barutçu, E. ve C. Serinkan, (2008). “Günümüzün nemli Sorunlarından Biri Olarak Tükenmişlik Sendromu ve Denizli’de Yapılan Bir AraŐtırma”, *Ege Akademik BakıŐ*, 8 (2), ss. 541-561
- Berns, S.S., (1984). *Job Satisfaction and Conflict Management*, Third Edition, Toronto: The Mosby Company
- Brewer, E. W. ve L. F. Clippard, (2002). “Burnout and Job Satisfaction Among Student Support Services Personel”, *Human Resources Development Quarterly*, 13 (2), ss.169-186
- Budak, G. ve O. Sürgevil, (2005).“Tükenmişlik ve TükenmiŐlięi Etkileyen rgtsel Faktörlerin Analizine İliŐkin Akademik Personel zerinde Bir Uygulama”, *D.E..İ.İ.B.F. Dergisi*, 20 (2), ss. 95-108
- am, O., (1992), Tükenmişlik Envanterinin Geçerlik ve Gvenirliliğinin AraŐtırılması, *H.. VII. Ulusal Psikoloji Kongresi Düzenleme Kurulu ve Türk Psikologlar Derneği Yayını*, Ankara, ss. 155-159
- Cemaloğlu, N. ve D.E. Őahin, (2007). “ğretmenlerin Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin Farklı DeęiŐkenlere Göre İncelenmesi”, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15 (2), ss. 465-484
- Cerrah, İ ve E. Semiz, (2000), *Yirmibirinci Yüzyılda Polis: Temel Sorunlar-aędaŐ YaklaŐımlar*, Sibel Matbaası, Ankara
- okluk, ., (1999). “Zihinsel ve İŐitme Engelliler Okulunda Görev Yapan Yönetici ğretmenlerde TükenmiŐlięin Kestirilmesi”, (YayınlanmamıŐ Y.Lisans Tezi), A.. Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Constable, C.J.F. ve D.W. Russell, (1986).“The Effect of Social Support and the Work Environment Upon Burnout Among Nurses”, *J. Human Stress*, 12, ss. 20-26
- Cordes, C.L. ve T.W. Dougherty, (1993).“A Review and an Integration of Research on Job Burnout”, *Academy of Management Review*, 18 (4), ss.621-656
- Courage, M. ve D. Williams, (1987).” An Approach to the Study of Burnout in Professional Care Providers in Human Service Organizations”, *Journal of Social Service Research*, 10, ss. 7-22
- Demir, A., (1999), “HemŐirelerin Tükenmişlik Dzeyleri ve TkenmiŐlięi Etkileyen Bazı Faktörlerin İncelenmesi”, *H.. HemŐirelik Yüksekokulu Dergisi*, 6 (1-2)
- Dolunay, A.B. (2002). “Genel Liseler ve Teknik-Ticaret Meslek Liselerinde Görevli ğretmenlerde Tükenmişlik Durumu”, *A.. Tıp Fakültesi Mecmuası*, 55 (1), Ankara
- Ergin, C., (1992). “Doktor ve HemŐirelerde Tükenmişlik ve Maslach Tükenmişlik leğinin Uyarlanması”, *VII. Ulusal Psikoloji Kongresi Bilimsel*

- alışmaları*, (Editör: R. Bayraktar ve İ. Dağ), Türk Psikologlar Derneği Yayını, Ankara
- Fawzy, F.I., N. W. Fawzy ve R. O. Pasnau, “Burnout in the Health Professionals”, *Handbook of Studies on General Hospital Psychiatry*, Editör: F.K. Judd, G.D. Burrows, D.R. Lipsitt, Elsevier Science Publishers BV, Amsterdam
- Innsrand, S.T., G.A. Espnes ve R. Mykletun, (2004), “Job Stres, Burnout and Job Satisfaction: An Intervention Study for Staff Working with People with Intellectual Disabilities”, *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 17, ss.119-126
- Izgar, H., (2001), *Okul Yöneticilerinde Tükenmişlik*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara
- Kaçmaz, N. (2005). “Tükenmişlik Sendromu”, *İstanbul Tıp Fakültesi Dergisi*, 68, ss.29-32
- Karahan, A., K. Gürpınar ve P. Özyürek, (2007). “Hizmet Sektöründeki İşletmelerin Örgüt İçi Stres Kaynakları: Afyon İl Merkezindeki Hastanelerde alışan Cerrahi Hemşirelerinin Stres Kaynaklarının Belirlenmesi”, *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt.3, Yıl.3, Sayı.1, ss. 27-44
- Karatepe, S., (2004). “Polis Teşkilatında Halkla İlişkilerin Önemi: Bir Alan Araştırması”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14 (2), ss.255-272
- Kırılmaz, A.Y., Ü. elen ve N. Sarp, (2003), “İlköğretimde alışan Bir Öğretmen Grubunda “Tükenmişlik Durumu” Araştırması”, *İlköğretim-Online*, 2 : 2-9
- Komala, K. ve S. Ganesh, (2007), “Individual Spirituality at Work and Its Relationship with Job Satisfaction and Burnout: An Exploratory Study Among Healthcare Professionals”, *The Business Review*, 7 (1), ss. 124-129
- Köse, S. ve A.A. Gülova, (2006), “Tükenmişlik (Burnout): Türkiye’deki Genel Cerrahlara Yönelik Bir Araştırma”, *14. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildiriler Kitabı*, 22-24 Mayıs, Erzurum, ss. 255-261
- Lloyd, C. ve R. King, (2004), “A. Survey of Burnout among Australian Mental Health Occupational Therapists and Social Workers”, *Social Psychiatry Psychiatr Epidemiol*, 39, ss. 752-757
- Maslach, C. Ve Jackson, S.E. (1981), “The Measurement of Experienced Burnout”, *Journal of Occupation Behaviour*, Vol. 2, ss. 99-113
- Maslach, C. ve P.G. Zimbardo, (1982), *Burnout-The Cost of Caring*, Prentice-Hall, Inc., Englewood Cliffs, New Jersey.
- Oruç, S. (2007). Özel Eğitim Alanında alışan Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, (Yayınlanmamış Y.Lisans Tezi, .Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Özbek, K. Ve G. Girgin, (1993). “Sağlık Bakanlığı İzmir Teşkilatında alışan Hekimlerde Tükenmişlik Sendromunun Araştırılması”, *T.C Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü Ruh Sağlığı Bülteni*, 40 (3)
- Pines, A.M. (1997). “Gender Differences in Burnout: Israelis’s Responses to the Intifada”, *European Psychologist*, 2 (1), ss. 28-34

- Schaufeli, W.B., M.C.W. Peeters, (2000). "Job Stres and Burnout Among Correctional Officers: A Literature Review", *International Journal of Stres Management*, 7 (1), ss. 9-48
- Serinkan, C. ve E. Barutçu, (2006). "Őirket Yöneticilerinin Motivasyon ve Tükenmişlik Düzeylerine İliŐkin Bir AraŐtırma", *14. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildiriler Kitabı*, 22-24 Mayıs, Erzurum, ss. 959-972
- Soysal, A., (2008). "alıŐma YaŐamında KiŐilik Tipleri: Bir Literatür Taraması", *imento İŐverenler Dergisi*, Cilt: 22, Sayı: 1, Ocak, ss. 4-19
- Sökmen, A., (2005), "Konaklama İŐletmelerinin Yöneticilerinin Stres Nedenlerinin Belirlenmesinde Cinsiyet Faktörü: Adana'da Ampirik Bir AraŐtırma", *Ekonomik ve Sosyal AraŐtırmalar Dergisi*, Gz, ss.1-27
- Sünter, A.T., S. Canbaz, Ő. Dabak, H.z ve Y. PekŐen, (2006). "Pratisyen Hekimlerde Tükenmişlik, İŞe Bağlı Gerginlik ve İŞ Doyumu Düzeyleri", *Genel Tıp Dergisi*, 16 (1), ss. 9-14
- Srvegil, O. Ve G. Budak, (2006), "Akademik Personelin Tükenmişlik Düzeyini Etkileyen alıŐma YaŐamı Alanlarının ve Demografik DeėiŐkenlerin Analizi", *14. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildiriler Kitabı*, 22-24 Mayıs, Erzurum, ss. 231-239
- Őanlı, M. (2006).Adana İlinde alıŐan Polislerin İŞ Doyumu ve Tükenmişlik Düzeylerinin Bazı DeėiŐkenler Açısından İncelenmesi, .. Sosyal Bilimler Enstitüsü (YayınlanmamıŐ Y.Lisans Tezi)
- Tepeci, M. ve K. Birdir, (2003). "Otel alıŐanlarında Tükenmişlik Sendromu", *11. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildiriler Kitabı*, 22-24 Mayıs, Afyon, ss. 959-972
- Torun, A., (1996).*Stres ve Tükenmişlik*, (içinde) S. Tevrz (editör), Endüstri ve rgt Psikolojisi, Türk Psikologlar Derneği Yayını, ss. 43-53

http://www.polislik.net/index.php?option=com_content&task=view&id=570&Itemid=25 (İndirilme Tarihi. 12.05.2009).